

OBSAH

Predhovor	5
Zoznam použitých skratiek a značiek	7

Prvá kapitola

HISTORICKÝ VÝVOJ EURÓPSKEJ INTEGRÁCIE

I. Európska integrácia medzi prvou a druhou svetovou vojnou	9
II. Procesy európskej integrácie po druhej svetovej vojne	11
III. Vznik troch Európskych spoločenstiev	15
IV. Od Európskych spoločenstiev k Európskej únii	21
V. Ďalšie prehĺbovanie integrácie a príprava Európskej únie na rozšírenie	26

Druhá kapitola

ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV A EURÓPSKEJ ÚNIE

I. Medzinárodnoprávna povaha Európskych spoločenstiev	37
A. Európske spoločenstvá ako subjekty medzinárodného práva	37
1. Ciele Spoločenstiev	39
2. Vlastné orgány Spoločenstiev	41
3. Právomoci Spoločenstiev	42
4. Obsah medzinárodnoprávnej subjektivity Spoločenstiev	49
B. Charakteristika Európskych spoločenstiev ako medzinárodných organizácií	52
1. Európske spoločenstvá ako regionálna medzinárodná organizácia .	52
2. Európske spoločenstvá ako čiastočne uzavretá (alebo čiastočne otvorená) medzinárodná organizácia	52
3. Európske spoločenstvá ako špecializované medzinárodné organizácie	53
4. Európske spoločenstvá ako integračná medzinárodná organizácia .	53
5. Európske spoločenstvá ako supranacionálna (nadštátna) medzinárodná organizácia	54
II. Medzinárodnoprávna povaha Európskej únie	55

Tretia kapitola

KONŠTITUTÍVNE PRVKY SPOLOČENSTIEV A ÚNIE

I. Štáty ako konštitutívne prvky Európskej únie	59
A. Členstvo v Európskej únii	59
B. Podmienky pre pristupujúci štát	61
C. Proces vzniku členstva	63
D. Obsah členského vzťahu	64
E. Trvalosť členstva	67
F. Pridruženie	70
1. Dohody o pridružení podľa článku 310 ZES	71
2. Pridruženie podľa článkov 182 až 188 ZES	71
II. Jednotlivci ako konštitutívne prvky Európskej únie	72
A. Občianstvo Európskej únie.	72
1. Vývoj inštitútu občianstva v Spoločenstvách a v Európskej únii	72
2. Definičné znaky občianstva Únie	74
3. Obsah občianstva Únie	77
a) Vymedzenie obsahu a princíp rovnakého zaobchádzania	77
b) Jednotlivé zložky obsahu občianstva Únie	79
ba) Politické práva	79
bb) Právo na poskytnutie ochrany diplomatickými alebo konzulárnymi orgánmi iného členského štátu.	82
bc) Práva súvisiace s činnosťou komunitárnych orgánov	84
bd) Právo voľného pohybu, pobytu a zotrvania na území členských štátov	87
be) Práva spojené s rodinou	94
bf) Práva súvisiace so sociálnym zabezpečením	98
B. Základné (ľudské) práva	101
1. Všeobecný úvod	101
2. Základné práva v rozhodovaní Súdneho dvora	102
a) Judikatúra Súdneho dvora pred princípom prednosti	102
b) Rozsudok „Stauder“ a nadväzujúce rozsudky Súdneho dvora	103
c) Používanie Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v judikatúre Súdneho dvora	107
ca) Základné pravidlo na použitie Dohovoru a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.	107
cb) Ďalšie odkazy Súdneho dvora na Dohovor a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (súčasný stav)	108
3. Odkazy na Chartu základných práv Európskej únie.	110

4. Typológia ľudských práv vytvorená judikatúrou Súdneho dvora	111
a) Základné právo na spravodlivý proces	112
b) Základné právo vlastníť majetok a základné právo na slobodný výkon povolania	114
c) Právo na uplatnenie zásady ne bis in idem	116
d) Základné právo na nedotknuteľnosť osoby	117
e) Základné právo na rodinný život	117
f) Sloboda prejavu a sloboda zhromažďovania	118
g) Základné právo slobodne si zvoliť bydlisko	119
h) Právo na rešpektovanie ľudskej dôstojnosti	120
5. Základné práva a zmeny zakladajúcich zmlúv	121
6. Charta základných práv Európskej únie	124
a) Štruktúra Charty základných práv Európskej únie	124
b) Všeobecná charakteristika Charty základných práv Európskej únie	125
c) Výkladové pravidlá a úroveň ochrany.	126
7. Vzťahy Súdneho dvora a Európskeho súdu pre ľudské práva	127
8. Viazanosť inštitúcií Únie a členských štátov komunitárnymi základnými právami	132
a) Inštitúcie Európskej únie	132
b) Členské štáty Európskej únie	133
9. Agentúra Európskej únie pre základné práva	136

Štvrtá kapitola

INŠTITUCIONÁLNY SYSTÉM EURÓPSKEJ ÚNIE

I. Vývoj a základná charakteristika inštitucionálneho systému Európskej únie	137
II. Charakteristika jednotlivých základných orgánov Európskej únie	145
A. Európska rada.	145
1. Základná definícia	145
2. Vývoj	146
3. Zloženie Európskej rady	148
4. Fungovanie Európskej rady	149
5. Vzťahy Európskej rady k iným orgánom	149
6. Pôsobnosť a úlohy Európskej rady	150
7. Výsledky činnosti Európskej rady	151
B. Rada Európskej únie	152
1. Základná definícia	152
2. Vývoj	152

3. Zloženie Rady Európskej únie	153
4. Fungovanie Rady Európskej únie	156
5. Pôsobnosť a úlohy Rady Európskej únie	160
6. Hlasovacie modely v Rade Európskej únie.	161
a) Prvý pilier	161
b) Druhý pilier	167
c) Tretí pilier	168
7. Vzťahy Rady Európskej únie k iným orgánom Európskej únie . .	168
C. Komisia	170
1. Základná definícia	170
2. Vývoj	170
3. Zloženie Komisie	171
4. Fungovanie Komisie	176
5. Pôsobnosť a úlohy Komisie	178
6. Vzťahy Komisie k iným orgánom Európskej únie	180
D. Európsky parlament.	181
1. Vývoj	181
2. Zloženie Európskeho parlamentu	183
3. Fungovanie Európskeho parlamentu	190
4. Pôsobnosť a úlohy Európskeho parlamentu	194
5. Vzťahy Európskeho parlamentu k iným orgánom	195
E. Súdne orgány Európskej únie.	197
F. Dvor audítorov	200
1. Vývoj	200
2. Zloženie Dvora audítorov	201
3. Fungovanie Dvora audítorov.	202
4. Pôsobnosť a úlohy Dvora audítorov	203
III. Charakteristika niektorých subsidiárnych orgánov Európskej únie . .	205
A. Hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov	205
1. Zloženie Hospodárskeho a sociálneho výboru a Výboru regiónov	205
2. Pôsobnosť a úlohy Hospodárskeho a sociálneho výboru a Výboru	
regiónov	207
B. Ombudsman, jeho pôsobnosť a úlohy	208

Piata kapitola

PRÁVNÝ SYSTÉM EURÓPSKEJ ÚNIE

I. Základná systematika práva Európskej únie	211
II. Komunitárne právo.	213
A. Komunitárne právo ako samostatný právny poriadok	213
B. Metódy výkladu komunitárneho práva	219
C. Pramene komunitárneho práva.	225
1. Primárne pramene komunitárneho práva	225
2. Všeobecné právne zásady	227
3. Judikatúra súdov Európskej únie	229
4. Sekundárne pramene komunitárneho práva	231
a) Atypické pramene.	231
b) Typické pramene	234
5. Vzťah medzi jednotlivými sekundárnymi prameňmi komunitárneho práva a podmienky ich platnosti	239
6. Zmluvy uzavierané Spoločenstvami	244
III. Úniové právo	245
A. Základná charakteristika úniového práva.	245
B. Pramene úniového práva	246
1. Primárne pramene úniového práva	246
2. Sekundárne pramene	247
3. Zmluvy uzavierané Európskou úniou	248
4. Zmluvy uzavierané členskými štátmi	249

Šiesta kapitola

TVORBA PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE

I. Tvorba primárneho práva Európskej únie	251
II. Tvorba sekundárneho komunitárneho práva	254
A. Konzultačný legislatívny proces	257
B. Kooperačný legislatívny proces (proces spolupráce)	258
C. Spolurozhodovací legislatívny proces.	260
D. Legislatívny proces so súhlasom Európskeho parlamentu	262
E. Rada ako samostatný tvorca sekundárneho komunitárneho právneho aktu	263
F. Legislatívna činnosť Komisie	263
III. Tvorba sekundárneho úniového práva.	267

Siedma kapitola

VZÁJOMNÉ OVPLYVNĚOVANIE PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE A VNÚTROŠTÁTNEHO PRÁVA

I. Princíp prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnym právom .	269
A. Vznik a vývoj princípu prednosti	270
B. Postoj členských štátov k princípu prednosti	274
1. Nemecko	275
2. Taliansko	276
3. Španielsko	276
4. Francúzsko	277
5. Estónsko	277
6. Česká republika	278
7. Poľsko	278
8. Slovenská republika	278
II. Princíp priameho a nepriameho účinku práva Európskej únie.	280
A. Vytvorenie princípu priameho účinku	280
B. Priamy účinok primárneho práva, nariadení a smerníc	284
1. Priamy účinok primárneho práva	284
2. Priamy účinok nariadení	286
3. Priamy účinok smerníc	287
C. Úniové právo	292
D. Povinnosť súladného výkladu vnútroštátneho práva (nepriamy účinok práva Európskej únie).	292
III. Procesné postupy, ktorými možno vynútiť dodržiavanie práva Európskej únie	297
A. Princíp procesnej autonómie	298
B. Vytvorenie základov zodpovednosti členského štátu za porušenie práva Spoločenstva	300
C. Rozsah zodpovednosti členského štátu za porušenie práva Spoločenstva	303

Ôsma kapitola

SÚDNA A INÁ PRÁVNA OCHRANA V EURÓPSKEJ ÚNII

I. Súdny Európskej únie	311
A. Vznik, vývoj a postavenie súdneho systému Európskej únie	311
1. Vznik a vývoj súdneho systému Európskej únie	311

2. Všeobecná právomoc súdov Európskej únie	314
3. Typy konaní podľa vecnej príslušnosti	314
4. Typy konaní podľa funkčnej príslušnosti	318
B. Orgány súdnej a právnej ochrany v Európe	320
1. Medzinárodný súdny dvor	320
2. Európsky súd pre ľudské práva.	321
3. EFTA súd.	322
4. Iné orgány právnej ochrany	323
C. Súdny dvor a vnútroštátne súdnictvo	323
II. Iná právna ochrana v Európskej únii	328
A. Európsky ombudsman	328
1. Úprava postavenia ombudsmana.	328
2. Predpoklady ustanovenia ombudsmana do funkcie, princíp jeho fungovania a jeho sídlo	330
3. Základná právomoc ombudsmana	331
4. Konanie pred ombudsmanom	332
5. Postup ombudsmana.	334
6. Hodnotenie výsledkov postupov ombudsmana	336
B. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov	337
1. Úprava postavenia dozorného úradníka	337
2. Predpoklady ustanovenia dozorného úradníka do funkcie a princíp jeho fungovania	338
3. Právomoc dozorného úradníka	339
4. Postupy dozorného úradníka	340
5. Niektoré aktivity dozorného úradníka v praxi	341
6. Správa o činnosti	343

Deviata kapitola

ÚSTAVNÝ, PROCESNÝ A ORGANIZAČNÝ ZÁKLAD ČINNOSTI SÚDOV EURÓPSKEJ ÚNIE

I. Všeobecný úvod	345
II. Súdny dvor Európskych spoločenstiev	346
A. Organizácia Súdneho dvora.	346
B. Sudca a generálny advokát Súdneho dvora.	350
1. Sudca	350
2. Generálny advokát	351

C.	Pravidlá konania pred Súdnyim dvorom	354
	1. Všeobecne o Rokovacom poriadku Súdneho dvora	354
	2. Jazykový režim	355
	3. Povinné právne zastúpenie	356
D.	Konanie	357
	1. Všeobecne	357
	2. Spôsoby začatia konania pred Súdnyim dvorom	358
	3. Odklad výkonu napadnutého právneho aktu a iné predbežné opatrenia	360
	4. Predbežná správa sudcu spravodajcu	362
	5. Príprava konania	363
	6. Ústna časť konania	364
	7. Skrátené súdne konanie	366
	8. Naliehavé súdne konanie.	367
E.	Konania pred Súdnyim dvorom	368
	1. Konanie o porušení Zmluvy o založení ES členským štátom . . .	369
	a) Účel konania	369
	b) Komisia ako žalobca a členský štát ako žalovaný účastník . . .	371
	c) Pojem porušovanie povinností	372
	d) Konanie vo veci samej	373
	da) Formálny proces (prvé štádium)	374
	db) Odôvodnené stanovisko	374
	dc) Námietky proti odôvodnenému stanovisku	376
	dd) Časový limit na odstránenie stavu porušovania povinností	377
	de) Formálny proces (druhé štádium)	377
	df) Obrana žalovaného členského štátu	378
	e) Konanie o vynútení rozsudku podľa článku 226 ZES.	380
	f) Konanie podľa článku 227 ZES	383
	2. Konanie o neplatnosť aktu	384
	a) Príslušné súdy	385
	b) Preskúmateľné akty	386
	c) Oprávnenie na podanie žaloby (<i>locus standi</i>)	391
	d) Privilegovaní žalobcovia	391
	e) Neprivilegovaní žalobcovia	393
	f) Niektoré osobitné kategórie neprivilegovaných žalobcov. . . .	398
	g) Žaloby o neplatnosť proti nariadeniam a smerniciam	399
	h) Lehota na podanie žaloby	401
	ch) Dôvody na zrušenie napadnutého aktu	402

i) Rozhodnutie o žalobe a jeho účinky	408
j) Vzťah konania o neplatnosť a konania o prejudiciálnej otázke	409
k) Konanie o neplatnosť právnych aktov tretieho piliera	411
3. Konanie o prejudiciálnej otázke	411
a) Účel konania	411
b) Predmet konania o prejudiciálnej otázke.	413
ba) Predmet konania podľa článku 234 ZES	413
bb) Predmet konania podľa článku 35 ZEÚ	414
bc) Predmet konania podľa článku 68 ZES.	415
c) Súd oprávnený a povinný predkladať prejudiciálnu otázku	416
d) Výklad pojmu súd.	422
e) Niektoré otázky postupu Súdneho dvora v konaní o prejudiciálnej otázke	426
f) Účinky rozsudku o prejudiciálnej otázke v konaní pred vnútroštátnym súdom	429
fa) Konkrétne účinky.	429
fb) Všeobecné účinky.	429
g) Všeobecné súdy Slovenskej republiky v konaní o prejudiciálnej otázke	430
ga) Prejudiciálna otázka o výklade	430
gb) Prejudiciálna otázka o platnosti	434
h) Iné než súdne orgány v Slovenskej republike	435
4. Opravné konania	436
a) Konanie o odvolaní	436
b) Obnova konania	438
c) Preskúmanie rozhodnutia Súdu prvého stupňa vydaného v rámci odvolacieho konania	440
II. Súd prvého stupňa	441
A. Organizácia Súdu prvého stupňa	441
B. Proces v konaní pred Súdom prvého stupňa	443
C. Druhy konaní pred Súdom prvého stupňa	443
1. Spor o nečinnosť	444
a) Účel konania	444
b) Ochrana pred opomenutím konať	445
c) Oprávnenie na podanie žaloby	447
d) Pasívna legitímácia	448
e) Procesný postup žalobcu pred podaním žaloby	449
f) Rozsudok o nečinnosti	449
2. Konanie o náhrade škody	450
a) Účel konania	450

b) Právo žalovať a žalovaná strana	451
c) Základy mimozmluvnej zodpovednosti a jej preukazovanie v konaní	452
d) Rozsudok vo veci samej a jeho nútený výkon.	453
III. Súd pre verejnú službu	454
A. Organizácia Súdu pre verejnú službu.	454
B. Procesný postup Súdu pre verejnú službu	454
C. Príslušnosť.	455
D. Predsúdne štádium sporu	455
E. Druhy sporov	456
Zoznam použitých rozhodnutí súdov Európskej únie	457
Rozhodnutia Súdneho dvora Európskych spoločenstiev	457
Rozhodnutia Súdu prvého stupňa.	477
Rozhodnutia Súdu pre verejnú službu	480
Zmluva o založení Európskeho spoločenstva	481
Zmluva o Európskej únii	606
Štatút Súdneho dvora	631
Rokovací poriadok Súdneho dvora.	653
Použitá a odporúčaná literatúra	710
Učebnice a knihy.	710
Štúdie a články	714
VECNÝ A MENNÝ REGISTER	721